

STEIGIAMOJO SEIMO SPECIALŪS ŽENKLAI / SPECIAL ISSUE TO THE NATIONAL ASSEMBLY

*Antanas Jankauskas, Vitalijus Malinauskas
(Kaunas)*

1920 m. Pašto valdyba kreipėsi į Lietuvos meno kūrėjų draugiją, prašydama padėti išleisti Steigiamajam Seimui skirtus pašto ženklus. Draugijos paskelbtą konkursą laimėjo Adomas Varnas ir M. Pukas.

Lietuvos meno kūrėjų draugijai kilo mintis dalį tiražo atspausdinti kitomis spalvomis ir tuos ženklus pardavinėti patiems, taip paremiant draugiją. Leidimas buvo gautas ir 1920 metų rugpjūčio 25 Draugijos specialūs ženklai su Vytauto ir Kęstučio portretais nedideliu tiražu (planuota 2000 vnt) buvo išleisti kartu su pagrindine laida. Piešinių autorius – Adomas Varnas. Nuo pagrindinės laidos skyrėsi spalvomis.

78I 20 sk. (Vytautas), žalia ir violetinė spalva – 1956 vnt.

80I 40 sk. (Kęstutis), tamsiai alyvinė, pilkai oranžinė ir violetinė spalva – 1908 vnt.

81I 50 sk. (Vytautas), tamsiai ruda, violetiniai pilka spalva – 1890 vnt.

82I 50 sk. (Vytautas), tamsiai raudona, žalia spalva – 1908 vnt.

83I 80 sk. (Kęstutis), tamsiai pilka, žalia ir tamsiai raudona – 1998 vnt.

Retsyiais rinkoje pasitaiko kitokių spalvų nei pagrindiniai ar specialūs laidos ženklai. Tai yra išblukę saulėje ar chemiškai paveikti pagrindiniai ženklai, kuriuos bandoma pateikti kaip specialius ženklus.

Specialiūs ženklai kataloge yra su indeksu I. Ženklų vandens žymės - "zigzaginės linijos". Su vertikaliomis žymėmis buvo išleisti 78I, 80I, 82I ir 83I ir su horizontaliomis – 78I, 80I, 81I ir 83I. Teigiama, kad pašte buvo parduota 30 specialių ženklų serijų, o likusios perduotos Draugijai.

Deja, užsienio šalyse, matomai, laikė juos bandomaisiais ir jų nepirko. Praėjus metams Draugija kreipėsi į Pašto Valdybą su užklausu:

*L. Meno Kūrėjų Draugija
Maironio g. 20
Kaunas*

Paštų, Telegrafų ir Telefonų Valdybai

Užsienio leidžiamuose pašto ženklų kataloguose (kaip Michell'io ir k.) prie Lietuvos pašto ženklų Seimui paminėti I (trispalvės) laidos kasmet yra dedamas priedas, būk tie ženklai yra išleisti kaip bandymai ir bandymų pagrindais perduoti Lietuvos menininkų (L. Meno Kūrėjų D-jos) naudai. Tuo priedu pašto ženklais prekiaujančios Firmos, tarytum, nori pasakyti, kad kalbamieji ženklai reikia laikyti abejotino tikrumo, tarytum Lietuvos paštas tų ženklų nebūtų oficialiai vartojęs bei pardavinėjęs savo įstaigoje.

L. Meno Kūrėjų Draugijos Valdyba šiuo metu yra susirūpinusi atitaisyti tų ženklų vardą ir pakelti jų vertę. Todėl kreipdamasis į Paštų, Telefonų ir telegrafų Valdybą laiko sau per garbę prašyti jos suteikti L.M. Kūrėjų D-jai raštišką liudymą bei dokumentų nuorašus, kuriais galima būtų įrodyti kad kalbamieji ženklai yra oficiali Lietuvos Valstybės Pašto ženklų laida, įregistruota kaip I-oji trispalvė Seimui paminėti laida, ir buvo pardavinėjama Lietuvos Pašto įstaigoje.

Atsakymas netruko ateiti:

SUSISIEKIMO MINISTERIJA	Kaunas, 1921 m. Rugsėjo 8 d.
PAŠTŲ, TELEGRAFŲ	
ir	
TELEFONŲ VALDYBA	
Administracijos Skyrius	Meno Kūrėjų Draugijai.
Dalis	
№ 20103	I Tamstų užklausu, Paštų, Telegrafų ir
381 w ₂	Telefonų Valdyba šiuo metu turi garbės pranešti,
gautas: 9. IX. 21 m.	kad apie išėmimą iš apyvartos Steigiamojo Seimo
	pašto ženklų iki šioliai išakymo nėra ir jie yra
	vartojami lygiai su kitais pašto ženklais.
	Direktorius: <i>[Signature]</i>
	Vice-Direktorius: <i>[Signature]</i>

Poniui Meno Kuršjy Draugijos Pirmininkui
 Juozo Liubinsko
 P A R E I Š K I M A S
 Tamtoje pasiūlymą parduavinėti šėančias
 Draugijos žinioje Seimo trispalves markutes
 galiu apsimti maž-daug žemiau nurodytomis są-
 lygomis:
 1. Draugija turi markučių atėarsę parduvi-
 nija tiktaiti pirmininkui.
 2. Priėš padarymų sutarties ir pašioje
 sutartyje nurodomas tikus parduamų markučių
 kiekiaius.
 3. Kiekvienoms metams draugijos nustato pa-
 stovia kainą.
 4. Markutes parduavimui išduoda patilomis
 mažiausią 50 komplektų avanų arba pamokant
 pusę nustatytos parduavimui kainos.
 5. Už paimtas markutes tiksliai sumokėti
 imant naują patilą.
 6. Už parduavinimą markučių išduodant
 avanų sumą, patilgimui nuo paskirtos parduavi-
 mui kainos 10% pamokant-gi prie paėmimo markučių
 pusę kainos.
 7. Kad markutes parduodamos aukštesne kaina
 Draugija turi teisės išimti reikalauiti tikrų
 ir pirklių toms markutėms užsakyti originalus.
 taip išpildyti užsakymų ir faktūrų nurašus.
 8. Nurodyta 7 str. draugijos teisė liečia
 tiktaiti 70% paimto skėdžiaus markučių /20% per-
 duodu staciai šėnklų rinkėjams, kuriems kainos
 turi būti ne mažiau 20% aukštesnės urmo kainų.
 Urmo kainos skaitomos imant 2 komplektus.
 9. Kad markutėn užšienin būtų parduodamos
 vėjų markučių pirklių vienoda kaina, jiems darsė

 Tiesioginis įgaliojimas
 Tiesioginis įgaliojimas Lietuvos Respublikos
 saugios valdžios nario Adamas Barauskas
 pavadinti, sutarti su prokuroriaus
 sulys valdžios sunkiais ir dirbti ir priimti
 įstatymų projektus. 1928 metais vasario
 14 d. pasirodė pavadavimo rašalas,
 jis pavadintas ir pabrėžti, jis vykdyti
 1928-ųjų gruodžio 16 d.
 Kaunas
 Jaukotas Kirsas
 Lietuvos Respublikos prokuroras
 Pranas Tarnas
 Sekretorius
 Spėjamaus
 1. Talla Kelpo
 KAUNAS, 1928 m. Vasario 16 d.
 Aš, IPOLITAS BARAUSKAS, Kauno Notaras, šiuo
 liudiju, kad Adamas Barauskas
 parolistas, man, Notarui, ir pavadintas mano
 kontoroje, Kaune gavo 11 tiesioginį įgaliojimą
 su saugios valdžios - Kauno, Lietuvos

2

Sutartis atrodė taip:

SUTARTIS.

- Lietuvių Meno Kūrėjų Draugijos įgaliotinis dail. Adomas VARNAS iš vienos pusės ir Juozas LIUBINSKAS iš antros - 1927 m. gruodžio mėn. d. sudarė šią sutartį:
- 1/ Lietuvių Meno Kūrėjų Draugijos įgaliotinis Adomas Varnas pardavinėja visus turimus L. Meno Kūrėjų Draugijos žinioje pirmosios /trispalvės/ laidos Steigiamajam Seimui paminėti išleistus pašto ženklus 20, 40, 50, 60 ir 80 skaitikų tiksliai Juozui Liubinskui tarpininkaujant.
Pastaba: visuose tolesniuose šios sutarties posmuose sudarančios šią sutartį pusės bus vadinamos sutrumpinimai: Lietuvių Meno Kūrėjų Draugijos įgaliotinis Adomas Varnas - įgal. A. Varnas ir Juozas Liubinskas - J. Liubinskas.
 - 2/ Pasirašius ir notariui patvirtinus šią sutartį, įgal. A. Varnas ir J. Liubinskas daro kalbamųjų šioje sutartyje pašto ženklų patikrinimą ir rastam tų ženklų skaičiui surašo ir pasirašo tam tikrą protokolą, patvirtintą Lietuvių Meno Kūrėjų Draugijos pirmininko.
 - 3/ Kiekvienais metais, pradedant nuo rugsėjo 1 d. 1926 m. iki rugsėjo 1 dienos 1927 metų, nuo rugsėjo 1 d. 1927 m. iki rugsėjo 1 d. 1928 m. ir t. t., neišparduotam kalbamųjų ženklų skaičiui įgal. A. Varnas praneša raštu J. Liubinskui L. Meno Kūrėjų Draugijos nustatytą pastovią metinę kainą.
 - 4/ Įgal. A. Varnas išduoda pašto ženklus pardavimui J. Liubinskui sulig reikalavimais ne vėliau 7 dienų partijomis, ne mažesniais kaip penkiosdešimtį ir ne didesniais kaip šimtą komplektų. Paimdamas ženklus J. Liubinskas privalo tuojuo už visą sumokėti: pusę grynais pinigais, o antrą pusę diskontuotaisiais vekseliais su rimtų žirantų parašais. Tuos

- vekselius J. Liubinskas turi išpirkti ne vėliau kaip per du mėnesius nuo išdavimo dienos.
- 5/ Juozas Liubinskas turi paimti pašto ženklų ne mažiau kaip šimtą /100/ komplektų kasmet.
 - 6/ Imant J. Liubinskui iškarto didesnę, kaip šimtą komplektų partiją, dėl jų kainos turi tartis su įgal. A. Varnu atskirai. O nesutarus abiem pusėm, pasiūlymas savaime atpuola.
 - 7/ Už pardavinėjamą ženklų J. Liubinskas gauna iš įgal. A. Varno, nuo sumos kuri sumokama gyvais pinigais už paimtus ženklus, penkiolika /15%/ nuošimčių. O nuo sumos, kuri sumokama įgal. A. Varnui vekseliais, J. Liubinskas gauna penkiolika /15%/ nuošimčių išpirkęs vekselius.
 - 8/ Kad kalbameji pašto ženklai nebūtų parduodami aukštesne kaina, įgal. A. Varnas turi teisės reikalauti patikrinimų, o J. Liubinskas privalo suteikti visus firmų ir pirklių užsakomų tiems ženklams raštų originalus, o taip pat visų vykdomų užsakymų ir visų sąskaitų nuorašus. Be to, J. Liubinskas privalo pristatyti įgal. A. Varnui kiekvieno ženklų užsakymo ar pirkėjo tikslių adresą ir užsakomų bei perkamų ženklų kiekį.
 - 9/ Šinant šios sutarties 3-ju posmų įgal. A. Varnas praneša J. Liubinskui, kad kalbamiems šioje sutartyje pašto ženklams kaina L. Meno Kūrėjų Draugijos Valdyba yra nustatiusi 1926-1927 metams trisdešimt /30/ litų už viena komplektą. Kiekvienais sekančiais metais kaina gali būti didinama ne daugiau 20-30% kas metais, imant pagrindan paskutinių metų kainą.
 - 10/ Pardavinėjant J. Liubinskui šios sutarties pašto ženklus pavieniais komplektais, įgal. A. Varnas leidžia jam pakelti kainą iki 33% už komplektą. Gautas tuo būdu uždėbis dalinamas pusiau su įgal. A. Varnu. Pavieniems ženklų rinkėjams J. Liubinskas taip pat turi vesti knygas, kurios įrašai turi

būti paremti pateisinamais dokumentais.

- 11/ Šioji sutartis galioja iki 1930 metų balandžio 1 d.
- 12/ J. Liubinskas negali šios sutarties perleisti trečiam asmeniui be įgal. A. Varno sutikimo.
- 13/ Jeigu J. Liubinskas pardavinėtų ženklus brangiau ar peržengtų šios sutarties nuostatus moka įgal. A. Varnui 2000 litų baudos, lygiai ir A. Varnas, jeigu sutartį nutrauktų ar nesilaikytų sutarties nuostatų kaip neištesėjimą duoda J. Liubinskui paminėtų sutartyje ženklų 100 pilnų komplektų.
- 14/ Šios sutarties žyminius mokesnius apmoka J. Liubinskas.
- 15/ Sutartis sudaroma dviejuose egzemplioriuose; originalas laikomas įgal. A. Varno žinioje, o jo nuorašas išduodamas J. Liubinskui.

A. Varnas
L. Meno Kūrėjų Draugijos
Valdybos Įgaliotinis
J. Liubinskas

Kaunas, 1928 metų birželio 2 dieną. Aš, IPOLITAS BARAUSKAS, Kauno Notaras, šiuo liudiju, kad šioji sutartis pareikšta man, Notarui, ir pasirašyta mano kontoroje, Daukanto gatvė, 11 Nr pilnateisių piliečių: man nežinomo Juozo Liubinsko, gyv. Kaune, Malūnų gt. 83 Nr, patikrinusio savo asmenybę pasu, duotu jam Kauno Miesto Milicijos Valdybos 1920 m. gegužės 21 d. 4102 Nr, ir man žinomo Adomo V a r n o, gyv. Kaune, Kęstučio gt. 12 Nr, veikiančio kaip Lietuvių Meno Kūrėjų Draugijos įgaliotinis ir tos Draugijos Valdybos Narys,

pasiremiant tos Draugijos; man, Notarui, originaluose pristatytais: 1/duotu jam, Varnui, įgaliojimu, pareikštu man, Notarui, šių metų vasario pirmą dieną rejestro 2061 Nr ir 2/šios sutarties /žodis"į žodį/projektu, pasirašytu: tos Draugijos Valdybos Narių: Fausto Kiršo, Petro Kubertavičiaus, Aleksandro Kašėnauko, Juozapo Tallat-Kelpšo ir jo, Varno, 1927 metų vasario 14 dieną.

Žyminis mokestis nuo sutarties sumos 12.000 litų šimtas dvidešimt /120/ litų man, Notarui, sumokėtas.

Kauno Notaras

Sutartyje buvo nustatyta, kad serijos kaina yra 30 litų. Beje, antrame sutarties punkte buvo numatyta notarui patvirtinus sutartį Draugijos turimus ženklus suskaičiuoti. Deja, neaišku, ar jie buvo suskaičiuoti, nes dokumentuose ženklų skaičius neminimas.

1928 m. rugpjūčio 2 d. J. Liubinskas paprašė A. Varno ženklų, kad galėtų pamaloninti katalogus leidžiančias firmas, kad pastarosios įdėtų reikiamą informaciją apie platinamus specialius laidos ženklus.

Fernsprecher: No. 510. Bankkonto: Bankhaus Moses Braun Kaunas.	<i>Juozas Liubinskas</i> <i>Kaunas (Lituanie)</i> <i>Malūnų g-vė Nr. 85.</i>	Téléphone: No. 510. Banquiers: Moses Braun Kaunas.
--	--	--

Kaunas, 2/VIII 1928

Ponui
Adomui Varnui.
Kaunas
Kęstučio g-vė N 12

Gerbiamasai Tamsta,

Šiuo labai prašau Tamstą malonėti išduoti man 50 komplektų Šimo trispalvių pašto ženklų pardavimui. Be to būtų geistina gauti ir žadėtas propagandas. Kaip vieni taip ir kiti labai skubiai reikalingi, nes jau keleta dienų kaip turiu užsakymą, o propagandai dėl greito išėjimo iš spaudos 1929 metams katalogų, mažai pasiliko laiko.

Kad greičiau gautumet šį laišką, vieną siunčiu į Kauną, o kitą į Anykščius.

Su aukšta pagarba
J. Liubinskas

Draugija, matomai, skyrė pašto ženklų užsienio firmoms, kad jos savo kataloguose paskelbtų norimą informaciją apie Steigiamojo Seimo laidos specialius ženklus. Atrodo, kad, firmos vykdyti prašymų nesistengė, todėl praėjus metams Draugijos reikalų vedėjas V. Lorencas tam pačiam tikslui gavo iš A. Varno dar 100 ženklų komplektų, skirtų keturioms neįvardintoms firmoms.

Kaunas, 1929 m. liepos mėn. 1 d.

Pakvitavimas.

1929 m. liepos 1 d. gavau iš Liet. Mėn. Kurėjų D=jos pirmininkės p. A. Varno 100 /simų/ komplektų I=šios laidos /Trispalvės/ Steigiamajam Seimui paminėti pašto ženklų.

Ženkilai skiriami issiuntimui keturioms užsienio firmoms kaip premija už minimų ženklų paskelbiną keturiuose kataloguose.

L. M. K. D=jos *V. Lorencas*
reikalų vedėjas

Deja, pašto administracijos pagalbos "įteisinant" kataloguose Steigiamojo Seimo specialius ženklus nebuvo ir Draugijos reikalų tvarkytojas V. Lorencas skundėsi Draugijos pirmininkui:

Kaunas, 1929 VIII 7

Gerb. p. Varnai,

Kaip man nemalonus yra
rąyti. Tąsiai, kad man
viso pastangos išgauti
liedijimo pašto ženklus
turėjo fiasko, vis dėlto
skubau pranešti, aprašy-
dama visą tą nemaloningą
istoriją:

Liknodama, kad Tamsa
jam esi dėl šio dalyko
kalbėjusi su p. Sruoga,
aš jai nusiėjau
pirmyn ir atgal. Jis
paaiškino, kad pirmą
ir antrąją už porą dienų

viską galėti. Pasibėra-
vam po 2 dienas, - dar
ne mesuskubo, - pirmą-
dieną, trečiausia
Pasakė pasirodė, kad
jam dar nepastatė p. Sta-
nulis prašymo, paau-
kad jį nesusauka, ir
t. t. ir t. t. Vieną žodį,
gavau kažkokio "karštes-
to" vis dėlto aš galutinai
vėlės nusiėjau ir lau-
kiausi atvažiavusiant p.
Lindorinui. Jam pasva-
dinau (vėlyvą), keičiant
3 jį, prašydama, kad
"lingus" prašymą suvesti
ir patvirtinti p. Sruogai.

Pranešė, kad sušinojam,
kad iško darinius liedijimo
paprindinimui, vėl sekanti,
kad liedijimas bus po
2 val. ir sekia galimybė
atsisiminti rytoj. O rytoj (vėlyvą)
p. Sruoga išgauta taisybos
beiklaiki ir vėlyvą, t. t.
ir šiandien. p. Sruoga
dar nėra - negrįž. Pa-
kalbėjusi su p. Lindorinu,
sušinojam, kad jei p.
Sruoga ir būtų, tai vi-
dėlto nebūtų galimybė išga-
ti šio dokumento, nes, žinoma,
trūksta kažkokio "pato",
o be jo išduoti liedijimo
nėra galimybė. p. Lindorinui
paaiškino, kad noru

mes pasibėrta pradėjome
reptuoti šiuo dalyku, bet
ji vi dėlto mūsų šloja žvai-
rio klaidų. Man vėlyvą
reikia aišku - p. Lindorinui
suinteresuotas tuo "vilkini-
mu" ir gal būtų, ne be jo šio
nio žyko tas ilgas "nod-
seme" cyklus "dėjimas".
Mat, jį ir pat, išduodant
jam Scott ir skiriamas
mūsų, pasirodė, jį ir
ratus katalogus neatstato.
Aš manau, p. Sruoga, kaip
tik jį atvažiavo, ir paprašy-
siu paaiškinti tą dalyką. Tė-
siol aš jam jau gal būtų,
išgana iškyrėu.
Laukiant Tamsos, nusi-
mū šio reikalo, nusi-
paparė V. Lorencas -

